

УДК 616.314 – 08 :378.14

Т.О. Петрушанко, Н.М. Іленко

ПРЕДМЕТНА ОЛІМПІАДА ЯК ОДНА З ФОРМ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ВДНЗУ «УМСА»

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Якісна освіта є запорукою майбутнього країни, важливою складовою її національної ідентичності та державного добробуту. Державна національна програма "Освіта - Україна XXI ст." визначила стратегію розвитку освіти в Україні, пріоритетні напрями і шляхи створення безперервного навчання.

Відповідно до Положення «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Розширення функції та форм самостійної роботи, а також зростання ролі цього виду діяльності зумовлює зміну взаємовідносин між викладачем і студентом як рівноправними суб'єктами навчальної діяльності. Студенти самостійно вирішують питання організації, планування і контролю за своєю навчальною діяльністю, виховуючи самостійність як особисту рису характеру.

Метою роботи є розгляд специфіки організації предметної олімпіади як форми самостійної роботи студентів на кафедрі терапевтичної стоматології ВДНЗУ «УМСА» та визначення ефективних методів її підготовки і проведення з урахуванням сучасних вимог до якості здобутих знань та професійної компетентності як цілісної системи освітнього процесу.

Самостійна робота є одним із найважливіших компонентів освітнього процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, так і під час позааудиторних занять. У контексті сучасної системи навчання самостійна робота домінує серед інших видів навчальної діяльності студентів після практичної підготовки студентів (за нормативами навчального процесу може становити від 15% до 55% навчальної програми вивчення дисципліни) та дозволяє розглядати засвоєні знання як об'єкт власної діяльності студента. Самостійну роботу студентів за рівнем обов'язковості можна класифікувати на:

а) обов'язкову, визначену навчальними планами і робочими програмами (виконання домашніх завдань, підготовка до лекцій, практичних робіт і різновиди завдань, які виконуються під час навчальної та виробничої практики; підготовка і захист академічної історії хвороби, підготовка до семестрових та ліцензійних тестувань та ін.);

б) рекомендовану (участь у роботі наукових гуртків, конференцій, підготовка наукових тез, статей, доповідей, рецензування робіт та ін.);

в) ініціативну (участь у різноманітних конкурсах, олімпіадах, вікторинах, виготовлення наочності, підготовка технічних засобів навчання тощо).

На кафедрі терапевтичної стоматології однією з форм ініціативної самостійної роботи студентів є предметна олімпіада. Олімпіада зі стоматології дозволяє студенту розширити медичний кругозір, проявити ерудицію, нетрадиційність мислення, пробуджує інтерес до наукової діяльності.

Підготовка до предметної олімпіади на кафедрі

розпочинається заздалегідь. Для цього студентам пропонуємо різноманітні методи самостійної роботи з підручниками, монографіями і навчальними посібниками: формування плану прочитаного, створення тез, анотацій, конспектування інформаційного матеріалу, цитування, рецензування, реферування, нотування (виписування незрозумілих слів із подальшим тлумаченням). Але на сучасному етапі книгу замінили інші джерела інформації, такі як інформаційно-комунікативні технології (ІКТ), а студенти є "жителями" соціальних мереж, інтернет-простору, віртуального комп'ютерного світу. Тому ми широко використовуємо і цю можливість, оскільки інформаційні технології відкривають студентам доступ до самоосвіти, нетрадиційного накопичення знань через джерела ІКТ, розширюють можливості для творчості, неординарного підходу у вирішенні виробничих ситуацій. Це не просто засоби навчання, а й якісно нові технології в підготовці конкурентоспроможних фахівців, у переході від початкового до вищого рівнів самостійності освоєння майбутньої професії.

Всеукраїнському туру олімпіади зі стоматології передують низка відбіркових етапів: у академічних групах, на курсі, факультеті. Велике значення в організації всіх етапів олімпіади ми надаємо складанню конкурсних завдань. Конкурсні завдання дозволяють продемонструвати не лише програмні знання і навички студентів, а і їхні здібності до наукової діяльності, творчого підходу до вирішення традиційних і нетрадиційних задач, клінічних ситуацій. Конкурсні завдання не мають бути шаблонними, академічними, в таких випадках втрачається потяг до творчої самостійності та відмінного навчання.

Письмові завдання на відбіркових етапах олімпіади мають проблемний характер і стосуються одонтопатології, хвороб пародонта і профілактики стоматологічних хвороб для студентів 4 курсу та охоплюють усі розділи терапевтичної стоматології для студентів 5 курсу. Завдання поділяються за ступенями складності від 8 до 10 балів залежно від актуальності, складності та проблематичності запитання. Для прикладу, наведемо кілька питань: «Від чого, на Вашу думку, залежать помилки в діагностиці та лікуванні хворих із патологією слизової оболонки порожнини рота?» - для студентів 5 курсу (10 балів); «Ваше ставлення до вибілювання зубів» - для студентів 4 курсу (8 балів).

Студентам академічної групи пропонуємо 10 запитань для вибору. Відповідаючи за власним бажанням на одне із завдань олімпіади, учасник має не лише розкрити зміст запитання, а й провести аналіз, узагальнити свої знання і самостійно зробити висновки. При перевірці й оцінці викладачем письмової відповіді враховуються ступінь складності, проблемність питання, а також нетрадиційність мислення і творчий підхід до розв'язання вибраного студентом завдання. Студенти, які отримали максимальну кількість балів (3 призові місця в групі), беруть участь у курсовій і факультетській олімпіадах зі спеціальності. Переможці фа-

культетської олімпіади отримують право участі у Всеукраїнському турі олімпіади за фахом «Стоматологія».

Аналізуючи вибір студентами конкурсних завдань, можемо сказати, що студенти надають перевагу питанням профілактики стоматологічних хвороб, методам обстеження стоматологічних хворих та особливостям діагностики і лікування хворих із ВІЛ-інфекцією й алергічними ураженнями. Поза увагою студентів залишаються питання щодо передракових хвороб червоної облямівки губ і слизової порожнини рота, проявів у щелепно-лицевій ділянці хвороб крові та кровоносних органів, проблеми стоматогенної хронічної інтоксикації. Студенти дуже рідко вибирають запитання, що висвітлюють сучасні методики ендодондичного лікування зубів, лікування хворих із патологією пародонта.

Кафедра терапевтичної стоматології щорічно переглядає і змінює завдання для олімпіади з урахуванням наукових праць і досягнень новітніх стоматологічних технологій.

Слід зазначити, що предметна олімпіада є не лише важливим навчальним, а й виховним заходом у системі навчальної діяльності, процесом взаємодії та індивідуальної роботи викладача зі студентами з метою формування в них позитивних якостей особистості, власної думки, мотивації до глибшого засвоєння дисципліни.

Саме самостійна робота студента в будь-якій формі здатна ефективно розвивати творчу активність, творче мислення, особливо в клінічних ситуаціях, з урахуванням індивідуальних можливостей кожного

студента, активізувати творчу самостійну роботу. При цьому відбувається адаптація навчального матеріалу до рівня знань студента, яка досягається за допомогою багаторівневої структури систематичної діяльності і викладача, і студента.

Висновок

Наш досвід дозволяє вважати, що інтерес до такої форми самостійної роботи студентів зростає. Проведення предметної олімпіади із терапевтичної стоматології є важливим етапом у підготовці висококваліфікованих спеціалістів, ефективним способом засвоєння нових практичних знань, навичок, закладає основи подальшої постійної самоосвіти і самовдосконалення.

Література

1. Закон України "Про вищу освіту" // Освіта. - 2002. - 20-27 лютого.
2. Державна національна програма "Освіта" (Україна XXI ст.). - К., 1999.
3. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах / Наказ Міністерства освіти від 02.06 1993. - № 161.
4. Застосування інноваційних технологій в організації самостійної роботи студентів на кафедрі терапевтичної стоматології / [Т.О.Петрушанко, Н.М.Іленко, Е.В.Ніколішина, Н.В.Іленко] // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. - Полтава, 2017. - С.121.

**Стаття надійшла
18.09.2017 р.**

Резюме

Самостійна робота є одним із найважливіших компонентів освітнього процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, так і під час позааудиторних занять. У контексті сучасної системи навчання самостійна робота домінує серед інших видів навчальної діяльності студентів після практичної підготовки студентів та дозволяє розглядати здобуті знання як об'єкт власної діяльності студента. На кафедрі терапевтичної стоматології однією з форм ініціативної самостійної роботи студентів є предметна олімпіада. Олімпіада зі стоматології сприяє розширенню медичного кругозору, розвитку ерудиції, нетрадиційності мислення, пробудженню інтересу до наукової діяльності. Стаття присвячена питанням організації та проведення предметної олімпіади на кафедрі терапевтичної стоматології зі студентами 4 і 5 курсу стоматологічного факультету. Проаналізовано переваги і недоліки цього виду навчальної діяльності в підготовці конкурентоспроможних фахівців, у переході від початкового до вищого рівнів самостійності освоєння майбутньої професії.

Ключові слова: студенти, самостійна робота, олімпіада, терапевтична стоматологія.

Резюме

Самостоятельная работа является одним из важнейших компонентов образовательного процесса, предусматривает интеграцию различных видов индивидуальной и коллективной учебной деятельности, осуществляемой как на аудиторных, так на внеаудиторных занятиях. В контексте современной системы обучения самостоятельная работа доминирует среди других видов учебной деятельности студентов после практической подготовки студентов и позволяет рассматривать приобретенные знания как объект собственной активности студента. На кафедре терапевтической стоматологии одной из форм инициированной самостоятельной работы студентов является предметная олимпиада. Олимпиада по стоматологии позволяет расширить медицинский кругозор, проявить эрудицию, нетрадиционность мышления, пробудить интерес к научной деятельности. Статья посвящена вопросам организации и проведения предметной олимпиады на кафедре терапевтической стоматологии со студентами стоматологического факультета. Проанализированы преимущества и недостатки этого вида учебной деятельности в подготовке конкурентоспособных специалистов, в переходе от начального до высшего уровней самостоятельности освоения будущей профессии.

Ключевые слова: студенты, самостоятельная работа, олимпиада, терапевтическая стоматология.

UDC 616.314 – 08 :378.14

SUBJECT OLYMPIADS AS ONE THE FORMS OF STUDENTS' SELF-STUDY AT THE DEPARTMENT OF THERAPEUTIC DENTISTRY OF HSEE OF UKRAINE "UMSA"

T.O. Petrushanko, N.M. Ilenko

Higher State Educational Establishment of Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy", Poltava

Summary

Self-work is one of the most important components of the educational process which provides the integration of various types of individual and collective study activities during classroom and extracurricular activities. In the context of the modern education system, self-work dominates among other types of student's education after practical training of students and allows to consider the accumulation of knowledge as an object of the student's own activity. At the Department of Therapeutic Dentistry one of the forms of initiated independent work of students is a subject Olympiad. Dental Olympiad gives opportunity to expand the medical horizon, to show erudition, non-traditional thinking, to arouse interest in scientific activity. The article is devoted to the organization and holding of the subject Olympiad in the Department of Therapeutic Dentistry with students of the dental faculty. The advantages and disadvantages of this type of educational activity in the preparation of competitive specialists were analysed in the transition from the initial to the higher levels of independence of mastering the future profession.

Key words: students, self-work, Olympiad, therapeutic dentistry.